

Рубашка В.П., Сухіна Н.С.

МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Твори, що створюються в результаті творчої діяльності, служать всім, і це разом з повсеместністю їх використання веде до того, що охорона АП в межах території країни походження творів виявляється недостатньою. Необхідно, щоб права авторів користувалися відповідним визнанням і здійснювалися скрізь, де можуть використовуватися їх твори.

При цьому забувають, що без охорони АП не можна забезпечити ні розвиток творчості, яка вимагає відповідних стимулів, ні розвиток місцевої індустрії культурних цінностей, необхідної для існування ринку національних творів, оскільки для залучення інвестицій і забезпечення їх рентабельності потрібно гарантувати їх захист від піратського використання.

В результаті всього цього забезпечення ефективної охорони національних творів в тій або іншій країні обумовлює необхідність аналогічної охорони іноземних творів, що породжує очевидний парадокс: для охорони національних творів необхідно охороняти твори іноземні. Позбавлена охорона іноземні твори можуть бути використані без дозволу їх автора і без яких-небудь витрат, тим самим вони складуть недобросовісну конкуренцію національним творам, що охороняються, які ризикують виявитися витисненими, оскільки їх використання зв'язане з вищим рівнем витрат.

У міжнародному плані охорона АП спочатку забезпечувалася за допомогою двосторонніх угод про взаємність, пов'язаних в більшості випадків між європейськими державами; проте такі угоди мали обмежену сферу дії, були позбавлені уніфікованого характеру, тоді як інтернаціоналізація книжкових і музичних ринків робила необхідним узгодження режиму охорони АП незалежно від національних меж.

Саме через недостатність двосторонніх угод АП виявилось одним з перших в числі тих областей, де вдалося кодифікувати міжнародне приватне право в багатобічному договорі між європейськими країнами: мова йде про конвенції Берна про охорону літературних і художніх творів.

Бернська конвенція, а пізніше Усесвітня конвенція про авторське право замінили двосторонні угоди, які полягали на взаємній основі і число яких значно зросло.

Франція, перш ніж приєднатися в 1887 р. до конвенції Берна, була зв'язана двадцятьма вісьма договорами з двадцятьма п'ятьма державами. Аналогічним чином, напередодні ухвалення Усесвітньої конвенції про авторське право (1952 р.) налічувалося близько ста двосторонніх договорів, що регламентують міждержавні відносини в області АП

Сьогодні залишилися порівняно мало країн, які не приєдналися ні до однієї з двох вищезазначених конвенцій. На 1 січня 2015 р. налічувалося 111 держав — учасників Бернської конвенції і 95 держав — учасників Усесвітньої конвенції. Якщо врахувати, що деякі країни (як, наприклад, Гондурас) приєдналися тільки до конвенції Берна, а інші (Алжир, Бангладеш, Куба, Гаїті, Нікарагуа або Панама) є учасниками тільки Усесвітній конвенції, то

стає зрозуміло, наскільки обширна сфера міждержавних відносин в питаннях АП.